

"EDINOST"

Izhaja po trikrat na teden v šestih izdanih ob torkih, četrtek in sobotah. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za jeden mesec . f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece . . . 3.— : . . . 4.50 za pol leta . . . 6.— : . . . 9.— za ves leto . . . 12.— : . . . 18.—

Naročnine se plačujejo naprej na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč., izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Oglasi se račune po tarifu v petitu; za naslove s debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnine, reklamacije in oglase sprejema upraviteljsko uradno Molino piccolo št. 3, II. nadst. Naročnine in oglase je plačevati loco Trst. Odprto reklama cije se prosto poštnine.

„V edinosti je moč“.

Zločin v Malem Lošinjju.

Uverjeni smo, da, kamor-koli dojde med poštene ljudi, vzbudi vest o umorstvu v Lošinjju stud in zgražanje. Kako tudi ne! Saj se je prelila kri na način toli brutalen, da človek v očigled temu zločinu res mora dvomiti, da li res živimo v civilizovani Evropi in v XIX. stoletju? Saj se je le vsled političke in narodne zdivjanosti ugrabil sin iz naročja starke-matere — za vedno; saj se je ubogi ženi tako nepričakovano in na toli nečloveški način porušila jedina opora! A ona junaka, ki sta zgrešila ta grozni čin, vedla sta se potem toli cinično, da se mora človeška duša studom obrniti od te slike redke človeške brezsrčnosti. To vedenje obeh redarjev v Malem Lošinjju po dovršenem umorstvu nesrečnega mladeniča Ostermanna je tem nedoumeje, ako pomislimo, da celó roparji in morilci po poklicu so kolikor toliko vznemirjeni po dovršenem krvavem činu. Dá, čisto so tako zbegani in zmešani, da — dočim so ves načrt za izvršenje zločina določili rafinirano spretnostjo — pozabijo in prezrejo najnaravnijo in najpriprostejšo stvar v svoje varstvo. Skoro bi rekli, da večini velikih zločinov pridejo oblasti na sled le na ta način — po krivdi ali zaslugi zločinca samega.

Vzbudivša se vest je zubelj, ki osmudi in razvema tudi najtrša srca, in ko zaplapolata ta zubelj v notranjosti človeka, tedaj je tudi pri najkrušnejšem zločinu kraj vsemu treznemu, hladnemu in ciničnemu računjanju.

Tako je pravilo, drugačni slučajji so izjeme. A v Malem Lošinjju doživeli smo tako izjemo. Umorstvo je bilo izvršeno nenavadno brutalnostjo. Ko sta imela občinska redarja nesrečno žrtev že nezavestno pod seboj, potem še-le sta potegnili sabljo, ki je prebodla prsa njiju žrtvi. A potem še, ko se je duša — mučnikova iznebila zemskih okov, hladila sta si zdivjana redarja svojo jezo na mrtvem truplu njiju žrtve. In potem? Potem sta si ti zveri mirnim srcem — kakor da sta dovršila Bog zna kako dobro dejanje — prižgala cigareto ter odšla v kavarno, kjer se zbirajo njiju dosedanja gospodarji in zaščitniki. Človeška prav se zgraža ob pogledu na človeško kri in niti oni, ki je morda namenoma — bodisi iz dobičkarstva ali osvete — prelil to kri, ne more

ostati hladni in mrzel, ko vidi pred seboj svojo žrtev. Koliko pretresljiveji je pogled na tako nedolžno kri, kakor je bila ona, ki je minole nedelje močila tla mesta malološinskega! A ona dva redarja se nista zgražala na tej krvi: mirno sta potem pušila cigarete, mirno pila svoje pivo in mirno legla k počitku.

Tu stojimo pred psihološko uganjko. Ali sta bila ona dva redarja že po rojstvu taki zveri v človeški podobi, ali sta res bitji brez človeškega srca in človeškega čustvovanja? Ne, ne moremo verjeti tega. Kje iskati torej vzroka in nagiba temu groznemu činu in še posebno pretresujoče-ciničnemu vedenju po dovršenju čina? Tega vzroka ni iskati nikjer drugje — to je trdno naše uverjenje — nego v vzgoji javnega menenja v Istri, oni vzgoji, ki je morala slednjič dovesti do takega narodnega fanatizma, ki provzroča, da po njem obsedeni ne mogo več razlikovati med dobrim in slabim, med dovoljenim in nedovoljenim; onega fanatizma, ki ne pozna pokorščine do Boga in njega naukov, niti ozirav do človeške družbe. V opravičenje obeh zločincev moramo si misliti, da se niti nista zavedala teže zločina, ki sta ga nameravala storiti, ker jima je istrska vzgoja skalila pojmi, do kje sme sezati političko in narodno nasprotstvo in kje je meja borbi proti političkemu nasprotniku. Svojo glavo bi stavili, da sta bila uverjena, da v borbi proti nasprotnikom italijanske gospode je dovoljeno — vsako sredstvo, in da sta tudi po dovršenem činu bila uverjena, da se jima ničesar ne zgodi, ker je bil oni, ki je izdajal svojo dušo pod njiju pestmi, le — Hrvat! Drugače si sicer ne moremo tolmačiti njiju cinizma, hladnega in ravnodušnega vedenja po dovršenem umorstvu.

Ubijalca nesrečnega mladeniča Ostermanna sta sedaj v rokah pravice in ne uvidita zasluženi kazni. Ali sta pa morda ona dva jedina krivca? Ne! Iskati treba intelektualnega provzročitelja temu činu, onega provzročitelja, kateri je tako rekoč vodil roko, ki je vihtela sabljo, mahajočo po Ostermannu in zabadivšo se muslednjič v prsa. Kdo je intelektualni provzročitelj? Nikdo drugi, nego tista poznana vzgoja javnega menenja med italijanskim prebivalstvom Istre, tista vzgoja, ki od mesteca do mesteca, od sela do sela propoveduje boj do skrajnosti proti neitalijanskemu življu,

ona vzgoja, ki peklensko srditostjo vzbuja divje strasti in pa domnevanje, da je politički in narodni nasprotnik brezpravna žival, do koje ne treba imeti nikakih ozirav. In ako priprosti človek danes čuje tak nauk, ako ga čuje zopet jutri in pojutršnjem itd. itd., je-li čudo potem, da mu duh tega nauka slednjič prešinja vse bitstvo in da mu slednjič na ta način razvneti fanatizem potisne bodalce in sabljo v roko, koja vihti slepo proti drugorodcu, mené, da vrši sveto patrijotško delo.

Le tako si tolmačimo mi nagibe in postanek groznemu zločinu v Malem Lošinjju.

Rekriminacije ne morejo izbrisati, kar se je zgodilo in nedolžno prelita kri se ne more povrniti več v žile, kjer je vzdrževala in gibala mlado življenje; rekriminacije ne obude k življenju usmrčenega mladeniča. Ali vendar bi prosili — nujno prosili — merodavne činitelje, da bi se malo ozrli na kriva pota, po katerih so se gibali dosedaj javni odnosi v nesrečni deželi istrski; da bi nekoliko pregledali grozna opustošenja, ki jih je puščala za seboj do današnjega dne zgrešena in nemoralna vzgoja javnega menenja po Istri! In crpili naj bi pouk iz svojih opazovanj! Še je čas, ali skrajni čas je, da jo krenemo na druga pota. Z dogodkom v Malem Lošinjju smo dospeli do jako nevarne točke: od todi naprej mora voditi pot le nizdolu po nevarni strmini. Človeška srca so nepreračunljiva: morda mirna do skrajne meje, utegnejo, ko je prekoračena ta meja, podivjati in zbesniti. In sosebo kri. Kri ni le dragocen, ampak tudi nevaren sok, ki deluje grozno na človeško prav. Nočemo se spuščati v nadaljnja modrovanja in moralizovanja, ampak beležimo le v označenje čustvovanja, prešinjajočega ljudstvo v Malem Lošinjju, dejstvo, da celó brezvestni in izživljivi naš „Piccolo“ piše jako potrto, brez nijedne sicer neizogibnih psov in denuncijacij na adresu Hrvatov. Ako torej celó ta list nehoté pripoznava, da se je v Malem Lošinjju prelila nedolžna kri, ako isti list izrečno povdarja, da se je prelila hrvatska kri, in ako pravi, da se je bati izgredev: potem menimo, da merodajnim krogom ni treba drugih dokazov in poizvedovanj, ampak posežejo naj vmes, hitro naj posežejo, da se zatre šola, v koji se je negovala dosedanja vzgoja javnega menenja in čustvovanja med gospodovalno stranko po Istri. Videant consules — kajti odgovornost je velikanska.

PODLISTEK.

5

Lirske in epske poezije.

Napisal A. Askerc.

(Zvršetek.)

Na adresu estetikov je tudi „Herkulov kip“, pesen, ki se vrši v Atenah mej dvema Grkoma, mej pesnikom in sofistom, in ki dokazuje, da bodi poetu „Resnica nad vse!“ in

„Da vsak realist je res — idealist“.

V zadregi sem, katero pesni bi še omenil, zakaj jedna je bolj plastična od druge, jedna bolj mojsterska od druge.

Polna strašne tragike je pretresljiva balada „Iškarijot“... slavnoznana je že tisočkrat in tisočkrat deklamirana „Mutec Osojski“... ponosno krasna je „Mea Kulpa“... bitko trpka pa je „Perunov žrec“, ki nam s perečim sarkazmom slika zasluge svetnikov a la Karol Veliki in cesar Oton, ki so širili mej Sloveni krščanstvo z golim mečem in kričé:

„Krst ali smrt! Izvólite sami si!“
A Trdoslav in ljudstvo kliče: „Smrt!“
Ljubezni vera Kristosova ni vaša,
Ne vera prava, nego pekla srd!

„Krščanstva vi ne širite med nami
Vi širite germansko le oblast;
Le zemlje naše gladni ste in žejni
Té zemlje svete, ki je naša last...“

In konec tega za nebesa prezaslužnega spreobračanja?

„Glej na oltár Perúnov glavo svojo
Polaga prvi Trdoslav pod meč...
Za njim tritisoč bratov, sester pade
Tritisoč v raji je mučencev več“.

Ako naštejemo vsaj še nekatere najboljše pesmi iz tega predelka, imenovati moram zlasti sledeče: „Ponočna pótница“ — „Afanazij Sjemjonovič“ — „Mirza“, — „Grešnik“ — „Satanova smrt“ — „Krišna“ — „Caligulove igrače“ — „Bajramska legenda“ — „Kaznovani paša“ — „Pramloča“ — „Poslednja straža“ — in „Zakaj je v brlogu nastal nemir“.

V zadnji pesmi je mislil pesnik na žalostni naš boj za — „muho“: spodnjo gimnazijo v Celju; — v „Mirzi“ pa je zopet z ostro satiro označil razmerje treh Džama šaha sinov... razmerje mej Germani, Madjari in Slovani v Avstriji. Ti poslednji se boré in ubijajo za svojega Džama, a zahvalo žanjeta vedno le leni German in uporni Madjar... „Mirza“ je pravcati biser mej vsemi tendenčnimi pesmotvori! — Naj bi se čital prav pogosto!...

Pa kaj bi še dalje pisal! Rečem le še jednič. V II. zv. nam je znova podal pesnik Askerc velik šop klasičnih pesni. Naj jih čita vsakdo s pridom! Pesnika pa nam ohrani večni Bog čilega in pogumnega še dolgo dolgo vrsto let, da napiše še mnogo takih biser pesni! —

Slovensko občinstvo pa sezi naglo po tej lepi knjigi, ki ima malo vrstnic v našem slovstvu! (Knjiga je jako elegantna ter cena za naše razmere). Naj širi slavo pesniku in ugled vsem Slovincem!

A. K. ristam

„Hrvatska domovina“ piše o zločinu, dogodivšem se v Malem Lošnju:

Med najteže dolžnosti časnika spada njegova naloga, da pod utisom najpretnostnejših in bodisi še tako groznih dogodkov, ko se vpenja vsa pravica, se sestaja kri in se kriči pest sama po sebi, vzame pero v roko, da, priobčivši svojemu narodu oni grozni slučaj, daje izraza ogorčenosti in pravični jezi vse javnosti. Njegova beseda bodi gromoviti odmev v pravični jeziravnetega naroda in bodi dostojen izraz globoke boli v srcih vseh otačbenikov; treba da ublaži vzplamtele strasti in da prav pogodi v vsem, kakor mislijo in sodijo najbolji sinovi naroda, da se ne oškoduje korist domovine in naroda, in da se ne opusti ničesar, kar zahtevata dostojanstvo in čast domovine.

Tako nam je postopati sedaj, toda rekli smo, da to spada med najtežavnejše dolžnosti, kajti v takih časih tudi najmirnejši človek iztisne ali molitev ali kletev

Tu navaja „Hrvatska domovina“ brzojavko, došlo jej o zločinu v Malem Lošnju, in potem nadaljuje:

Ko je nedavno poslanec Spinčić zaklical na občnem zboru „morituri te salutant“; ko je te besede stavil v usta tistemu dičnemu hrvatskemu ljudstvu po Istri, ki dan za dnevom vzlic nečuvnemu strahovanju slavi zmage svoje neustrašljive in jeklene vztrajnosti v borbi za hrvatsko stvar, tedaj smo slutili mi, da one besede istrskega sokola opozarjajo, da premagana krivična stvar nasprotnikov se je jela prelevljati v nasilje. Mi smo uganili, da skrbni zastopnik nastoja, da opozori na nastopajoče dogodke, da označi odgovornimi one, ki ne le da ne ničesar store v preprečenju razvitja borbe v smeri, v koji se je jela ista razvijati, ampak še povpešuje ta razvoj svojim vedenjem. In res so pokazale vesti, ki smo jih te dni pesnemali iz „Naše Sloge“, da je poslanec Spinčić dobro videl, a brzojavka o nečuvnem, barbarskem umorstvu v Malem Lošnju razkrila je vse, česar se imajo nadejati Hrvati in Slovenci Istre.

Da hrvatska pesem na hrvatski zemlji do naša smrt! — to je strahota, da si tužneje ne moremo misliti. Ali to ni smeti smatrati osamljenim slučajem! Ali ni druhal kamenjem proganjala istrske poslance Hrvate? Ali ni nekdo samokresom hotel ubiti kmeta, ker je, hodé kraj voza se senom, peval hrvatsko pesem? Ali ni poznanih toliko sličnih slučajev, da je torej grozni slučaj v Malem Lošnju le postopni razvoj in kakor tacega treba tudi soditi istega. Kjer pa napredujejo take stvari, tam imamo dokaz, da se nasilje ne preganja kakor bi trebalo, vsled česar postaja druhal tem drzneja. Radi tega smo dolžni mi, da pritečemo na pomoč svojim bratom. Ker ne odločujemo tam, kjer bi se moglo službeno govoriti v imenu razžaljenega naroda, moramo pa prirediti manifestacijo najplemeniteje vrste, koja naj z jedne strani pokaže našo ogorčenost, z druge strani pa najjači hrvatsko stvar na način, kakoršen je dostojen prosvetljenega veka, v kojem živimo.

Sedaj leži na odru grozno razmesarjeno telo hrvatskega mladeniča, nad kojim v nemi žalosti gleda proti nebesom uničena udova mati — Hrvatica.

Pomagajmo nesrečni materi in podelimo svojo pomoč še družbi družbi sv. Cirila in Metoda, da nam odgoji hrvatskih mladičev!

Leto 1896. se razvija tako, da je žalost gledati. Od leta 1890. in poprej vsako leto slavili smo mi Hrvati po svoji zavesti kulturne slavnosti, za koje smo doprinali lepe svote. Nabirali smo za Kačićev spomenik, za Gundulićev spomenik, za medicinski fakultet, za Starčevićev dom itd. V tem letu je zamrlo vse in le razkol je na dnevnem redu.

Pred odrom umorjenega mladeniča zberimo se in po stari navadi spominjajmo se v vsakem društvu dične naše družbe sv. Cirila in Metoda v Istri, koja snuje hrvatske ljudske šole.

To bodi naša manifestacija, ki najobčutneje zadene naše narodne nasprotnike po Istri. To bode najdostojnejši odgovor na grdo izzivanje. Ako nam smrt jednega mladeniča porodi stotine dobrih, čisto vzgojenih Hrvatov, potem se najbrže premislijo nasprotniki, nego da bi se nadalje izzivali našo požrtvovalnost. Hrvati, pokažimo svojo pripravnost z žrtvo na korist toli plemenitega društva, pa nam bode posvečen vzdih nad nesrečnim mladeničem, a njemu: Pokoj hrvatski duši!

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 6. avgusta 1896.

Ministerski predsednik grof Badeni v Ljubljani. Ministerski predsednik si je med drugim ogledal tudi mestni magistrat ljubljanski. Tu ga je nagovoril župan Hribar v slovenskem, nemškem in — poljskem jeziku, kar je baje napravilo najugodnejši utis na njegovo ekselenco. V svojem odgovoru je grof Badeni posebno svetoval: „ne bavite se v mestnem zboru s politiko, ampak posvečujte vse svoje sile gospodarskim interesom.“ Naš nemški list je vidnim zadovoljstvom ponatisnil to apostrofo. Ne vemo pa, ali zato, ker mu je ista ugajala, ali pa bolj zato, ker je bila naslovljena na slovenski mestni zbor ljubljanski. Verjetneje je to poslednje domnevanje, ako je res, kar trde zlobni jeziki, da obstoji duševni kontakt med „Triester Zeitung-Tagblattem“ in „Mattinom“. Ta poslednji list je bil namreč kar prejudicialen tem besedam grofa Badenija izreki že pred prihodom ministerskega predsednika v Ljubljano željo, da bi „spletkarji“ ne spravili v razgovor narodnih in političnih vprašanj. Mi nimamo nič proti temu, da tudi „Triester Zeitung“ in „Mattino“ iščeta odjemalcev za svoje nasvete, ali izraziti moramo vnovič svoje začudenje, da hodita z istimi krošnjari v daljne kraje, ko bi se vendar vsi ti nasveti dali tako lepo uporabiti na domačih tleh. Toliko lokalnega poznanja morala bi vendar imeti tudi „Mattino“ in „Triester Zeitung“, da bi mogla vedeti, da tudi na naši mestni oblasti cveteta politična demonstracija in — deficit v javni upravi. Ali bi ne bil tu še posebno umesten opomin: nekoliko manj politike in nekoliko več dobrega gospodarstva?!

Toda, kam smo zašli?! Saj bi bili morali govoriti o grofu Badeniju v Ljubljani. Kaj čete, ko je tako vabljivo tisto primerjanje v odnosajih in ko je toli ganljiva skrb „Triesterice“ za narodni mir v — Ljubljani! Dolžnost nas veže, da omenjamo vsakogar zasluge tam, kjer si jih je stekel. Le želeli bi, da bi naš nemški list — to je le naša skromna želja — za nekoliko časa premaknil svoja prizadevanja za narodni mir v — mestno dvorano tržaško.

Sedaj pa treba res, da se povrtnemu k grofu Badeniju.

Kakor so že razvideli naši čitatelji iz najnovejših vesti v današnjem zjutrajnem izdanju, priredili so Ljubljancani grofu Badeniju krasno bakljado in serenado. Ljubljanski listi pravijo, da je bil spreved uprav impozanten, udeležila so se ga društva obeh narodnosti. Slovenski pevci so zapeli pred deželnim predsedništvom in pod vodstvom gosp. Hubada Nedvedovega „Popotnika“ in Hajdrihovo „Jadransko morje“. Grofu Badeniju da se je tako omililo naše slovensko petje, da je ploskal pevcem, a je potem prihitel na cesto med pevce, da se jim zahvali. Serenada se je zaključila s cesarsko pesmijo. Takoj po serenadi se je grof Badeni odpeljal na Dunaj. Na kolodvoru se je še enkrat prisrčno zahvalil na lepem vsprejemu županu Hribarju in deželnemu glavarju Deteli.

Čehi in svetovna razstava v Parizu. Kakor znano, udeleži se Avstrija službenim potom svetovne razstave, ki bode leta 1900 v Parizu. Čehi pa so zahtevali zase poseben oddelk na tej razstavi in grof Badeni je baje ustregel tej želji.

Proganjanje slovaškega rodoljuba. Odličnega in rodoljubnega nadzornika turoškega cerkvenega okraja, Pavla Mudronja, odpustilo je cerkveno sodišče v Budimpešti iz službe, ker se boja ni pokoril sinodalnim zakonom in se odprto uprl cerkvenim oblastim. Zajedno izreka obsodba, da Mudronj ne sme nikdar več imeti službe ne v cerkvi, ne v šoli. — Tako se znajo Madžari odkrižati ljudij, ki se nočejo pokoriti njih fanatizmu!

Prvi mednarodni antifrasonski kongres bode zboroval od 26. do 30. septembra v Tridentu. Sv. Oče je pritrtil tej misli in ji podelil svoj apostolski blagoslov.

Krečansko vprašanje in homatije v Makedoniji. Ruski odposlanik v Carjemgradu, Nelidov, dospel je včeraj v Peterburg. Diplomatski krogi zatrjujejo, da se je Nelidov vrnil radi tega, da se o krečanskem vprašanju posvetuje z ministrom knezom Lobanovom. To posvetovanje pa ne bode

bistvene važnosti, kajti ruska vlada nikakor ni spremenila načelnih svojih nazorov glede Krete.

Iz Londona poročajo, da se je Angleška ločila od ostalih evropskih držav glede sporazumnega postopanja v krečanskem vprašanju ter se pogaja neposredno s Turčijo glede krečanskega in makedonskega vprašanja. Govori se, da je angleška vlada pripravljena podpirati Turško z izdatnimi denarnimi sredstvi, ako Turčija privoli v radikalne reforme, katere je bil sultan obljubil izvesti v Armeniji in Makedoniji.

Berolinska „Kreuz Ztg.“ povdarja, kakó se je revolucionarno gibanje na Kreti povzdignilo in razširilo, čim se je doznalo, da se Angleška loči od drugih evropskih držav. Ni možno tajiti, da obstoji med temi dejstvi nekaka tajna zveza. No, da bode stvar zamotana še bolj, navstalo je sedaj vprašanje: Bode-li možno oblegati obrežje Krete, ne da bi pomagala Angleška, in celó proti nje volji?

Z dvora črnogorskega. Poleg homatij na Kreti zanima se te dni politična javnost za vprašanje, da-li se zaroči, ali se ne zaroči prestolonaslednik italijanski s princezino Jeleno črnogorsko. Princeza Jelena je tretja hči kneza črnogorskega. Dlje časa se že širi govorica o omenjeni zaroči. Oficijozna glasila italijanska so sicer jedenkrat oporekala tej vesti, ali ista se je zopet obnovila v najnovejših dneh. Nekaj mora biti na stvari, kajti list „Glas Črnogorca“ piše dokaj prijazno o savojski dinastiji, a ni zinil niti besedice proti onim govoricam. Tudi dalmatinsko in rusko novinstvo piše simpatično o tem vprašanju, pravijo celó, da sta si car ruski in kralj italijanski kaj pridno dopisovala te poslednje dni. Vsakdo je uverjen seveda, da je bil govor o tem ženitbenem projektu. „Gazetta Piemontese“ pravi, da je italijanski prestolonaslednik na razstavi v Benetkah prvič videl princezino Jeleno, a o ponovnem sestanku v Moskvi je dozorela ljubezen. Na Cetinju pričakujejo, da še v tem mesecu pride tjakaj prestolonaslednik italijanski.

Odvišno bi bilo, ako bi hoteli ugibati tu, da-li imamo tu posla z zvezo src ali zvezo razuma. Tudi to poslednje je mogoče. Črnogora je sicer mala država, a po svojih tradicijah, po svoji legi in najbolj po svojih vsem poznanih zvezah utegae igrati jako važno vlogo o bodočih zapletenjih v Evropi in morda računati Italija že sedaj, da bi jej ne škodilo prijateljstvo te male države. — Interesant na tej stvari je zopet naša monarhija. To pa že po svoji zemljepisni legi, vsled katere občuti ona vsako tudi najrahljeje premikanje kulis v Evropi, potem pa tudi se stališča svojih sedanjih zvez.

Italija je sedaj naša zaveznica, v Črnogori pa velja izključno volja one in iste Rusije, ki je zasnovala protizvezo naši zvezi z Italijo in Nemčijo. Ali ni možno, da bi po namerovani ženitvi prestolonaslednika italijanskega s princezino Jeleno ruski upliv preko Cetinja deloval na italijansko vnanjo politiko? Ali pa da bi — tudi to je verjetno — Italija, — v svojih stiskah — sama iskala somišljeništva ruskega?! V tem slučaju bi se moralo temeljito premeniti razmerje med Avstrijo in Italijo. Vsakako je dolžnost našim državnikom, da paznim očesom slede dogodkom na Balkanu in da ne dajo preveč vere lojalnosti Italije. Najpametnejši bi bilo seveda, da bi mi sami iskali močnega prijateljstva Rusije.

Najnovejše vesti.

Občni zbor pol. društva „Edinost“ se bode nadaljeval zadnjo nedeljo, to je dne 30. tega meseca po že poznanem programu.

Pogreb umorjenega Ostermanna, te nedolžne žrtve laškega fanatizma, vršil se je v Malem Lošnju najsvečanijem načinom. Vse, kar ni prodalo svoje grešne duše istrski iredenti, sodelovalo je na pogrebu. Tudi izmed iredentsev jih je bilo nekoliko pri pogrebu, a prišli so le zato, da bi metali pesek v oči razdraženemu ljudstvu.

Pokoj blagi duši nesrečnega mladeniča!

Osebnostna vest. Novi predsednik višega deželnega sodišča na Primorskem, K i n d i g e r, dospel je včeraj zjutraj v Gorico ter obiskal nj. prevz. tamošnjega knezonadškofa, deželnega glavarja, voditelja okrajnega glavarstva in občinsko predstojništvo. Zvečer se je vrnil v Trst.

Imenovanje. Nj. Vel. cesar podelil je policijskemu komisarju v Gorici, Abbondio Continiu, naslov in dostojanstvo višega policijskega komisarja.

Razpisana služba. Na c. kr. okrajnem sodišču v Kanalu je izprazneno mesto pristava okr. sodišča v IX. pl. razredu. Prošnje do 20. avgusta t. l.

Odhod na vojaške vaje. Danes zjutraj odšel je prvi batalijon tu stoječega pešpolka št. 87 na manevre. Ostali batalijoni odidejo te dni. — Tu nastanjeni batalijon pešpolka št. 97 odpelje se prihodnjo soboto ob 11 in pol uri predp. po železnici v Postojino. V Gorici nastanjeni pešpolk št. 47 odpelje se prihodnji petek po železnici na manevre.

Zopet demonstracija. Sinoči je igrala na ljudskem vrtu civilna godba. Zastvirala je, da razveseli izvestno publiko, „L'Inno dell'Istria“. To je vzbudilo pravi vihar odobravanja. Občinstvo je zahtevalo besne ponovitve skladbe. Ker pa je bil demonstrativen značaj tega povsem jasen, prepovedal je prisotni policijski uradnik ponavljanje. Jasno je, da je bila ta demonstracija odgovor na predvčerajšnje sviranje Radeckega koračnice!

Z demonstracijo proti koračnici Radeckega bavi se tudi poluurnadna „L'Adria“. Odgovarja namreč „Piccolu“. Ali kako odgovarja? Kakor je že tako navada v naših laških uradnih in oficijoznih listih. Ponavlja se tisti stari manever: o vsem govori, le pravega imena detetu noče povedati. „Adria“ zagovarja lastnike kavarne, češ, da isti se ne morejo brigati za program; zagovarja kapelnika in zagovarja vojaške godbe; le tega noče povedati, da je bil tisti „incidente“ protidinastiška demonstracija!!! Tako delajo vedno: nikdar ne obsojajo čina kakor takega, ampak grajajo le nerodnost onih, ki obešajo take stvari na veliki zvon. —

Klasična pa je vsakako ta naša „Adria“. Graja namreč „Piccola“, ker ni označil one koračnice, radi koje se je dogodil tisti „incidente“, a „Adria“ sama je tudi ni povedala v vsej dolgi epistoli. Otroka trebalo bi enkrat imenovati po pravem imenu. „Piccolove“ nesramnosti, demonstracije v javnem vrtu, in kar je takih lepih stvari, to so le izrastki na nezdravem telesu. Ozdravite telo, in potem vam izginejo tudi izrastki! A to se ne zgodi, dokler bodo merodavna gospoda lovili slepe miši.

Celo naš uradni list pači krajevna imena! Ni ga menda ljudstva na svetu, ki bi tako drzno pačilo krajevna imena svojih sodeželanov druge narodnosti, kakor pačijo „liberalni“ Italijani naša slovenska krajevna imena. Večkrat smo govorili že v svojem listu o strašnih spakah, kakor so „Montespino“, „Moncorona“ itd. itd. Takó samooblastno pačenje krajevnih imen dovelo je ministerstvo do tega, da je izdalo svojedobno naredbo, glasom koje ni smeti rabiti o nobeni službeni priliki takih skovanih imen in naložilo je tudi c. kr. poštam, da ne smejo odpošiljati pisem, naslovljenih s takimi popačenimi krajevnimi imeni. Ministerske naredbe pa se izdajejo po skromnem našem menenju radi tega, da se po njih ravnaajo podrejeni organi. In ker dotična naredba zabranjuje vporabo popačenih krajevnih imen ob vseh službenih prilikah, soditi je iz tega, da bi se v prvi vrsti moral ravnati uradni list po tej naredbi ter izogibati se ob vsaki priliki vporabe od ministerstva prepovedanih imen. Temu pa ni takó! To je unicum: tržaški uradni list „L'Osservatore Triestino“ zmeni se toliko za ministerske naredbe, kolikor skrbi za — lanjski sneg. V včerajšnji svoji številki govori o lokalni železnici Gorica-Ajdovščina in o seji interesentov, o kateri smo sporočili v poslednjem izdanju, ter navaja flegmatično in opetoveno iz zloglasnega „Corriere di Gorizia“ med ostalimi spakami tudi „Montespino“. „L'Osservatore Triestino“, t. j. vladni list tržaški, hodi torej po svoje informacije k zagriženemu židovsko-liberalnemu „Corriere di Gorizia“! In poleg tega se vladni list nekako indentifikuje z židovskim liberalcem, ker ponatiskuje to, kar je izrečno proti ukazni ministerske naredbe. Čemu se torej izdajejo take naredbe, ako se niti oficijozni sami ne marajo ravnati po njih? Ali je tako postopanje dostojno cesarskega orla, ki ga nosi uradni list na čelu?

Načelnik tržaškega okraja Farneto preseli se dne 24. avgusta t. l. v ulico Petronio hšt. 9.

Nabiralci podpisov v zaporu. Kakor je že znano, nabirajo po Greti in Belvederju odposlanci neke osebe podpise za uvedenje italijanske propovedi v Rojano. Taka dva nabiralca morala sta včeraj v zapor, ker sta — tako se govori — s potjo kradla. Ali se nekdo ne sramuje podpore take družbe! Na zdravje!

Jednakopravnost v cerkvi. Pišejo nam: Kakor boter na krstu nekega otroka bil sem minolo nedeljo v cerkvi pri sv. Mariji Madgaleni Gornji. Razun babice vsi nevesči italijanskemu jeziku, sklenili smo, da naj se krst vrši v našem jeziku. Svojo željo smo izrazili dotičnemu duhovniku. Le-ta nam je pritrdil „ši ši!“ in odvel nas h krstnemu kamenu. A pričel je po italijanski. Jaz: „Prosim slovenski.“ Nadaljeval je po italijanski. Jaz zopet: „Prosim slovenski, ker ne razumem ničesar!“ Zopet zastoj: nadaljeval je zopet italijanski. Ko smo dovršili, rekel sem, da za ta krst ne prevzamam nobene obveznosti, a on mi je odgovoril: „Caro lei, la vadi!“ To so bile besede Kristusovega namestnika. Cerkovnik pa je kričal: „Cosa la credi, che semo in carso? Se serija mi prete, li cazzasi fuora, quando che capita di questi in chiesa“. Kadar pridemo torej mi Slovenci v cerkev, naj bi nas morda z bičem podili iz nje! Ali so morda to zakoni Kristusove vere. Kaj se vam zdi, ljudje božji? Kristus je učil: Pojte in učite vse narode! Ali mi Slovenci nismo narod, vreden dobrot Kristusove vere? In če smo: kdo in s kako pravico nas more goniti kdo iz cerkve?!

Razglas! Razpisano je mesto c. kr. poštnega odpravitelja na c. kr. poštne uradu v Cirknem (okr. glav. Tomin) proti službeni pogodbi in kavciji 300 gld. Dohodki poštnega odpravitelja so naslednji: 1. letna plača 300 gld; 2. uradni pavšal 80 gold. in 3. letnih 1000 gld. za vsakdanjo vozno pošto (enkrat na dan) med poštним uradom v Cirknem in v Idriji. — Prošnje v teku treh tednov na c. kr. pošto in brzojavno vodstvo v Trstu.

Služabnik, kakoršnih je malo. Blaž Batič, rojen v Šempasu na Goriškem leta 1820., slušbuje nepretrgano od leta 1842., torej 54 let, pri družini g. Luxa (Lukša) na Proseku. Kot 22letni mladenič je nastopil službo hlapca pri konjih, pozneje je bil kuhar in ker ga je imenovana družina čislala zbog njegove marljivosti in poštenosti, postavil ga je tedanji veleposestnik, pok. g. Fran Lukša, opraviteljem obširnega posestva. Gledé na to, da se je po smrti g. Lukše premoženje razdelilo in deloma prodalo, ter se je udova, gospa Roza Lukša, preselila v Gorico, pridržala je zvestega služabnika Blaža pri sebi, ki kot 76letni starček, a še vedno čil in krepak, opravlja hišna dela, čislán in spoštovan kakor ud družine. Družina Lukša si prizadeva, da bi pridobila, pomočjo pristojne politične oblastniže, zaslužnemu slugi — višje priznanje.

Izlet v Komen. Objavljamo še, da se prvi vozovi odpeljejo iz Trsta točno ob 6. uri zjutraj, drugi pa točno ob 1½. popol. V dan izleta ne bode mogel nikdo dobiti listka, ker se bode naročilo le potrebno število voz za one, kateri so se priglasili pravočasno, t. j. do jutri zvečer. V Nabrežini in Komnu se je poskrbelo za dobro postrežbo in primerne cene jedil in pijač.

Sleberni izletnik dobi s programom vred tudi cenik jedij.

Neprijetno naključje. Na slavnosti odkritja spomenika glasbeniku Tartiniju minole nedelje v Piranu je bila seveda mnogobrojno zastopana tudi tržaška „Ginastica“, v kateri se zbirajo najrudečiji med rudečimi. Nesrečni slučaj pa je hotel, da so se morali voziti na parniku „Stephanie“. Ker pa to ime spominja na dinastijo, ki ni s a v o j s k a, bili so izletniki, kakor se nam poroča, jako nevoljni. Komur ne prija koračnica Radeckega, temu ne zvené baš prijazno tudi imena iz naše prejasne vladarske hiše! Sicer pa nič ne dé to: ta družba vendar-le gospoduje v Trstu. In to dejstvo je tem bolj kričeče, ako pomislimo, da vsa ta družba sledi židovskemu vodstvu.

Jugoslovanska pevska zveza. Naši čita elji se spominjajo, da se je nedavno, ko so si o prazniku sv. Cirila in Metoda v Plovidvu podali roke srbski in bolgarski pevci, porodila ideja o jugoslovanski pevski zvezi. Kakor čitamo v „Slov. Narodu“, imel je dotični zasnovalni odbor dne 29. m. m. svojo prvo sejo pod predsedništvom Slovenca prof. Be-

zenška. Odbor je naložil svojemu predsedniku, naj osebno navdušuje srbska, hrvatska in slovenska pevska društva za pristop k „Zavezi“. Prof. Bezenšek je že potoval po Srbiji in po Hrvatskem — z najboljim vspehom. Dal Bog, da bi srca objemajoča pesem ublažila dosedanja nasprotstva med Jugoslovani, sosebno pa Hrvati in Srbi. V Belemgradu so o bivanju prof. Bezenška kazali najboljšo voljo za tak preobrat, ki bi epohalno uplival tudi na naše avstrijske odnose.

V Zagrebu se je prof. Bezenšek dogovoril sledeče gledé pristopa k zavezi: Od vsake narodnosti naj se izberata po dva delegata za zavezno konferencijo, ki naj bi se sešla v oktobru n. pr. v Belemgradu. Zaveza hrvatskih pevskih društev priredi prihodnje leto v Oseku svoj veliki koncert. Tjakaj naj bi prišla tudi srbska pevska društva in nekaj bolgarskih in slovenskih pevcev. Tako naj bi se prirejali koncerti vsako leto na drugem kraju, kamor naj bi prihajala bližnja društva. Tudi sedež vodstva naj bi se menjali: jedenkrat naj bi bil v Sredu, potem v Belemgradu, Zagrebu, Ljubljani itd. Slovenska pevska društva pa se radi pristopa lahko dogovore na pevski slavnosti v Brežicah. Ako smejo hoditi nemška pevska društva celo v Stuttgart — opaža prav dobro dopisnik „Slov. Naroda“ —, potem mora biti dovoljeno tudi nam kadar hočemo iti v posete k našim bližnjim bratom.

Tedenska statistika tržaška. V tednu od 26. min. m. do 1. t. m. rodilo se je v tržaški občini 84 zakonskih otrok (36 moških, 48 ženskih) in 14 nezakonskih (8 moških, 6 ženskih). Razven teh bilo jih je 5 mrtvorojenih. — V isti dobi umrlo je 84 oseb (41 moških, 43 ženskih). V razmerju na število prebivalstva, računano na 161.886 oseb, neštevši vojaštva, pride 26 98 mrlicev na vsakih 1000 duš, računši povprečno umrljivost na leto na podlagi števila umrlih prejšnjega tedna. — Zdravniški izkaz navaja med vzroki smrti: 1 slučaj ošpic, 3 sl. škrlatice, 3 sl. davice, 1 sl. legárja, 9 sl. jetike, 12 sl. vnetja sopnih organov, 2 sl. kápi itd.

Papežev vinograd, ki ga je dal Lev XIII. urediti v vatikanskih vrtih in po kojem se spreha vsakega dne, bode letos rodil izredno obilno in vino obeča biti nenavadno dobro. V tem vinogradu ni še bilo filoksere.

Državni pravdnik zaščitnik golobov. Iz Berolina javljajo: Državni pravdnik v Berlinu dal je te dni orožnikom v Heiligendammu pri Berlinu nalog, da naj zabeležijo imena vseh onih gospodov, ki so si kratili čas s tem, da so streljali na golobe, kakoršno kruto zabavo si prireja večkrat visoka gospoda v „kulturni“ Evropi. Naslednjega dne, to je dan po streljanju, dobili so vsi udeležniki pozivnice na sodišče, da odgovorijo ovadbi zaradi trpinčenja živalij. Med ovadenimi bil je tudi Veliki vojvoda Meklenburški, ki se je udeležil streljanja pod imenom „grof Schwerin“. (Če se ne motimo, prirejajo se v Sarajevu celo oficijelnim potem streljanja na golobe. Državni pravdnik berlinski je sedaj poučil gospoda ministra Kallaya, da na ta način ni smeti širiti evropske kulture. Op. ured.)

Nakup žita za vojaški erar. C. in kr. intendancija III. vója nam javlja, da nakupi vojaški erar po trgovskem običaju v naslednjih krajih tu spodaj navedeno množino žita:

Pšenice 6.150 kv., rži 16.060 kv. v skladišču žita in moke v Mariboru, potem v teh-le vojaških upravnih skladiščih:

Rži	6.460 kvint.	v Gradcu,
„	4.800 „	„ Celovcu,
ovsa:	16.200 „	„ Gradcu,
„	7.400 „	„ Mariboru,
„	600 „	„ Ljubljani,
„	1.400 „	„ Trstu,
„	3.300 „	„ Gorici,
„	1.200 „	„ Pulju,

slednjič še 8.100 kv. rži, ki jo bode staviti na stroške prodajalčeve na železnico v Brucku ob M.

Ponudbe vsprejema intendancija III. vója do 3. septembra t. l. in 10. ure predp.

Poblize pogoje je razvideti pri vsakem vojaškem upravnem skladišču, potem pri političkih okrajnih oblastih in deželnih gospodarskih društvih v poročju vója (Štajerska, Koroška, Kranjska, Istra, Goriška in Gradiščanska.).

Lastnik konsorcij lista „Edinost“. Izdavatelj in odgovorni urednik: **Fran Godnik**. — Tiskarna Dolenc v Trstu.